

quan només hi havia dues donades, per diverses irregularitats.

És un edifici d'una sola nau de planta rectangular capçada a llevant per un absis també de planta rectangular. La nau i l'absis

són coberts amb una volta de canó seguit de perfil apuntat.

Els murs són realitzats amb un aparell molt regular, format per pedres de mida petita disposada en filades horitzontals molt uniformes. Les pedres presenten la cara vista amb un senzill desbastat per tal de deixar la cara més o menys aplanada per facilitar el revestiment.

Centrada al mur de llevant de l'absis hi ha una finestra de doble biaix amb arc de mig punt. La finestra és feta amb pedra sorrenca amb les cares perfectament tallades i l'arc fet d'un sol bloc. Hi ha una altra finestra de forma circular situada a ponent.

L'accés a l'edifici és per la façana de migdia a través d'un bonic portal d'arc de mig punt amb dues arquivoltes. L'arc i l'arquivolta exterior són constituïts per dovelles correctament tallades. Les de l'arc tenen el cantell bisellat. L'arquivolta de l'interior és constituïda per un cilindre que ressegueix la forma de l'arc. Aquesta arquivolta descansa pels extrems sobre dos capitells amb les corresponents columnes i bases. L'arquivolta cilíndrica és decorada amb un entrellaçat de triple línia que es creua formant xarxa. Els capitells són de forma troncocònica invertida amb decoració vegetal i figurada. Sobre els capitells hi descansen els àbacs que també tenen forma troncocònica invertida i presenten una decoració vegetal que forma un motiu repetit. La base és formada per un tor situat sobre un plint en forma de paral·lelepípede.

Text gràfics i textos, Josep M. Masagué aqte.

BIBLIOGRAFIA

"Catalunya romànica, vol. XVIII. El Vallès Occidental, El Vallès Oriental". Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana, 1991.

Núm. 159

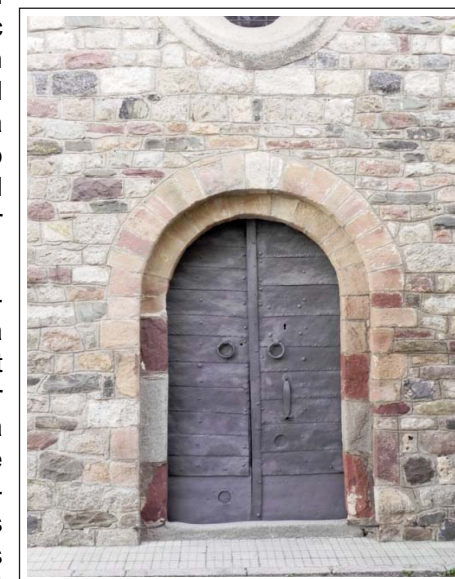
24 de gener de 2016

EL VALLÈS ORIENTAL

SANT MUÇ DE CÀNOVES

La primera notícia que coneixem sobre Cànoves "*villa Canovas, in Vallense*" és de l'any 918. També sabem que els anys 1002 i 1007 el monestir de Sant Cugat del Vallès hi tenia terres. L'església de sant Muç no es documenta fins el 1077, en un testament que fa Ermengol Samarell. No tenim constància escrita de les modificacions i/o ampliacions sofertes al llarg del temps, cosa que podem observar examinant l'edifici actual.

Segons Pere Comes, en una visita pastoral de l'any 1379, l'església tenia, a més de l'altar major de sant Muç, el de santa Maria. L'historiador Antoni Pladevall explica, a *Catalunya romànica*, que el retaule major es va acabar el 1591 i comenta que dins d'aquest mateix segle es van ampliar les capelles dedicades al Roser, al Sant Sepulcre, a Sant Isidre i a Sant Sebastià.

SANT MUÇ DE CÀNOVES

SANT MUÇ DE CÀNOVES. Façana de ponent i absis.

L'*Enciclopèdia catalana* ens diu que el campanar s'acabà a l'entorn de l'any 1629 i que el sector de migjorn es féu el 1643. L'absis es va reformar el 1757.

Sant Muç és un edifici d'una sola nau, amb una orientació més prope-
ra a xaloc (SE) que a llevant. L'absis és de planta semicircular però molt alterat per les modifi-

cacions que ha sofert a través del temps. Interiorment va ser retallat tot desplaçant el retaule major per donar més longitud a la nau i, exteriorment, és mig tapat per edificacions posteriors. La nau té una llargada de 17,40 m, una amplada de 5 m i una alçada de 6,60 m; la gruixària dels murs és de 1,30 / 1,40 m.

L'aparell d'aquesta part de l'edifici i de l'absis és amb pedres de mida petita, ovalades o aplanades, molt desiguals i sense, o molt poc, treball de talla. Són disposades en filades horitzontals poc uniformes. Això ens situaria la construcció de final del segle X o principi de l'XI.

Un segle més tard la nau es va allargar per ponent amb un tram de nau, de 3,4 m, amb murs més gruixuts i menor alçada, 6,10 m, que dóna en total una llargada de 20,80 m. Aquesta ampliació té un aparell força més uniforme i format

SANT MUÇ DE CÀNOVES. Interior i finestra de l'absis

La datació d'aquest edifici no és senzilla pel fet que la nau té els murs molt transformats per les reformes i ampliacions i l'aparell és només visible en zones reduïdes i sembla que també han estat manipulades. Amb tot ens inclina a situar-los com una obra de final del segle X o principi del segle XI. L'absis és una reconstrucció llombarda del segle XI, juntament amb la part baixa del campanar.

Les capelles s'hi varen afegir més tard. La primera, la del Roser, té la data de 1584 sobre l'arcada. Coincideix, pràcticament, amb la reforma del portal any 1580.

L'edifici va ser sobrealçat per fortificar-lo. La part de l'absis sembla que ja va ser sobrealçada en època medieval. El campanar també ho va ser l'any 1629.

SANTA MARIA DEL CAMÍ (LA GARRIGA)

Es documenta ja el 921 amb un nucli monàstic que depenia de Sant Joan de les Abadesses que era regentat per Xixilona, la qual va morir l'any 945 segons consta en una làpida que es guarda a dins de la capella. Sembla que a la mort de Xixilona els béns passaren al seu germà Sunyer, el qual va suprimir la vida monàstica.

No hi ha gaire més documentació fins que s'edifica el nou edifici en el segle XII, i saltem al segle XIII quan l'edifici es converteix en un hospital de camí ral atès per donades. Es documenten diferents donacions i llegats pel seu manteniment.

El 1266 hi havia una comunitat de germanes dirigida per Beatriu, una donada. També sabem que l'any 1307 va ser clausurat pel bisbe Ponç de Gualba

SANTA MARIA DEL CAMÍ.

SANTA MARIA DEL CAMÍ. Portal.

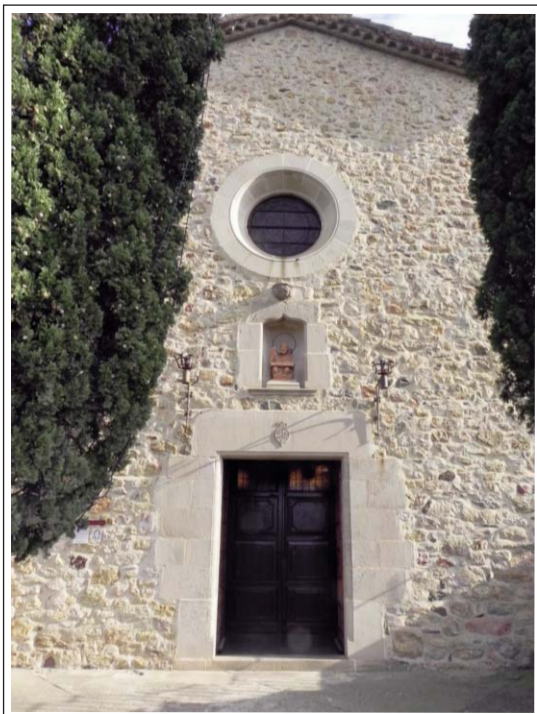
L'edifici va ser fortificat sobrealçant els murs, inclosos els de l'absis, i s'hi van obrir espitlleres marcant d'aquesta manera el caire defensiu que va prendre.

Sobre el curt tram de ponent es va edificar una cambra amb la funció de comunidor.

SANT ANDREU DE SAMALÚS

El primer esment que es coneix del lloc de "samaluz" és de l'any 1002, tot i que consta com una de les parròquies del feu comtal del castell de Montbui que tenia el comte Gombau de Besora des de 992 com a mínim. Així ho explica l'historiador Antoni Pladevall, a la *Catalunya Romànica*, i també que el 1059 el feu era confirmat a un descendent, Geribert, amb l'expressió específica de "Sancto Andreo de Samalucio". Un any després era infeudada a Guisla de Besora pel bisbe de Barcelona Gislabert.

És un edifici d'una sola nau de planta rectangular, amb una llargada de 17,10 m, una amplada de 5,80 i una alçada de 7,50 m. L'orientació de l'eix principal és de ponent a llevant amb una lleugera desviació cap a gregal.

SAMALÚS. Façana de ponent.

La nau s'obre pel costat de llevant per donar pas a un absis semicircular que té un diàmetre de 5 metres.

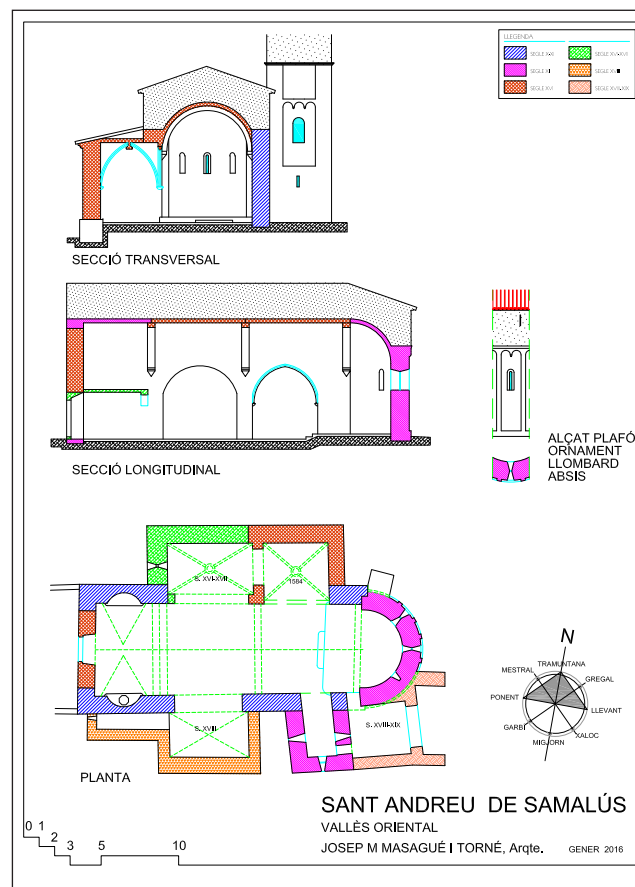
La coberta de la nau és una volta de canó de mig punt compartimentada en tres sectors separats per arcs torals i la de l'absis és una volta de quart d'esfera. La volta de la nau sembla que va ser refeta molt més tard, excepte el sector de ponent que és fet amb pedres disposades en plec de llibre. Els altres són arrebossats. L'absis també

manté la volta feta amb pedres que es disposen en cercles horitzontals fins a tancar-se en una curta línia a la part superior.

L'accés actual és per la façana de ponent i correspon a una remodelació de l'any 1580. És molt probable que substituís un segon emplaçament del portal original que estaria situat a migjorn.

L'església era il·luminada inicialment per tres finestres de doble biaix situades a l'absis.

Hom va afegir tres capelles i un campanar de torre adossats a la nau: dues a la façana de tramuntana i el campanar i la tercera, a la de migjorn. Les capelles tenen la planta rectangular i són cobertes amb voltes de creueria. Les dues de tramuntana són nervades, amb clau de volta penjant de forma circular. Tenen la cara amb un baix relleu que representa la Verge del Roser, la primera, i Sant Jacint la segona.

Adossat a la façana de migjorn hi ha un campanar de torre de planta rectangular, lleugerament romboïdal, i tres plantes.

Els murs de la nau són realitzats amb pedra desigual, disposada en filades horitzontals poc uniformes. A la façana de ponent la desigualtat és quasi total, en canvi l'absis i la part baixa del campanar són construïts amb pedra una mica més gran, però força més regular. De tota manera aquesta regularització és aconseguida amb un senzill desbastat fet a cops de maceta.